

Nozares attīstība un sasniegtie rezultāti pēdējos piecos gados.

Lai gan zirgu audzētāji visbiežāk ir savas nozares entuziasti, jebkura saimniekošana tomēr ir bizness un šobrīd zirgkopībā tam ir vairāki veidi. Pamatā saglabājusies zirgu audzēšana realizācijai gan Latvijas, gan ārvalstu tirgū. Otrs veids ir zirgu turēšana un realizācija, kas izpaužas kā jaunzirgu iepirkšana no audzētājiem, kas laika gaitā profesionālu treneru un jātnieku darba rezultātā tirgū tiek piedāvāts jau kā sporta zirgs. Ļoti veiksmīgs biznesa veids iepriekšējos gados bija (ir) privāto zirgu uzturēšana jeb pansija – aktīvi attīstījās lielo pilsētu tuvumā ar labu infrastruktūru, zirgu turēšanas un treniņu apstākļiem. Parāleli šajā vidē attīstās arī jātnieku sporta klubi, tiek piedāvāti profesionālu treneru pakalpojumi. Vēl ir zirgu nomas/ zirgu izjāžu vietas kā lauku tūrisma sastāvdaļa, kur tiek piedāvāts atpūsties un baudīt dabu zirga mugurā.

Patlaban iekšējais tirgus ir ļoti šaurs, jo pieprasījums pēc abu tipu zirgiem nav liels, tādēļ darījumi ar pietiekamu ienesīguma līmeni Latvijas iekšējā tirgū ir maz un pagaidām nevar kalpot par nozares attīstības ekonomisko pamatu. Ņemot vērā pieprasījumu ārvalstu tirgū, galvenokārt saimniecībās tiek audzēti sporta tipa zirgi eksportam, un tas ir zirgaudzētāju peļņas avots.

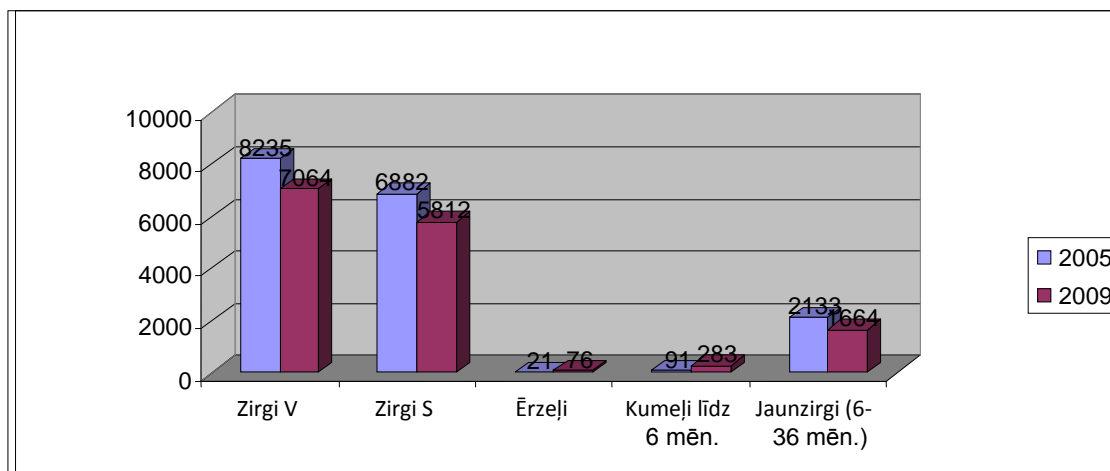
Valstī atdzimst Latgales rikšotāji - tiek organizētas sacensības, 2007.gadā sagatavota un ieviesta dzīvē zirgu grupas "Latgales rikšotājs" izkopšanas programma.

Veidojas poniju klubi, kas ļoti nepieciešami bērnu jāšanas apmācībā, tapusi arī ciltsdarba programma ponijiem.

Zirgu ganāmpulku lieluma statistika pa gadiem. (LDC dati)

Zirgu skaits/ Gads	1-5 zirgi	6-10	11-20	21-50	51-100	101-300	310-500
2005	9517	90	66	38	11	3	2
2009	6447	122	82	62	10	3	1

Zirgu skaits pa vecuma grupām un dzimumiem (LDC dati)

Nozares attīstību kavējošie faktori:

- Pašreizējā zirgaudzētāju struktūra nesekmē ilgtermiņa ražošanas attīstību. Kopējais ganāmpulks sadrumstalots;
- Zirgaudzētājiem nepieciešama profesionālā un ekonomiskā izglītības līmeņa paaugstināšana;
- Grūti pieejami finansu resursi;
- Lielas veterinārās izmaksas.
- Jauno zirgu treneru un zirgkopēju apmācību programmu trūkums Republikas vidējo-profesionālo mācību iestāžu programmās

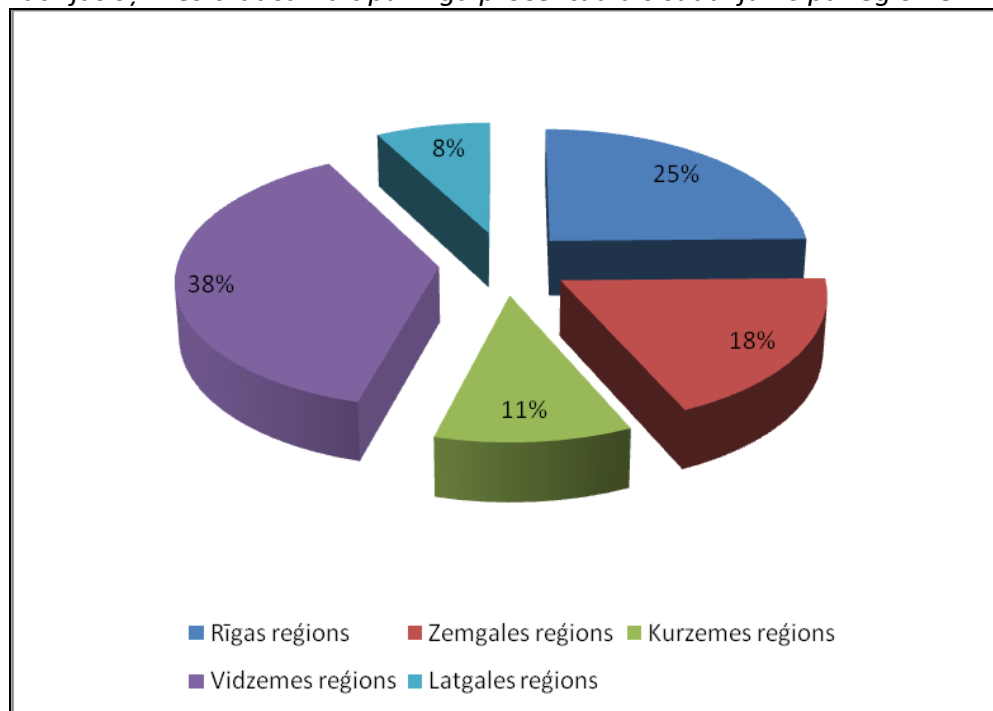
Sasniegumi ciltsdarbā.

Apzināts, uzturēts un atjaunots Latvijas šķirnes braucamais tips jeb ģenētiskie resursi.

Izsniegti atzinumi ģenētiskajiem resursiem atbilstošajiem zirgiem 2004 - 2009.g.(LŠZAA dati)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ērzeļi	22	29	27	22	28	27
Ķēves	129	169	184	140	117	132

Latvijas šķirnes braucamā tipa zirgu procentuālais sadalījums pa reģioniem. (LŠZAA dati).

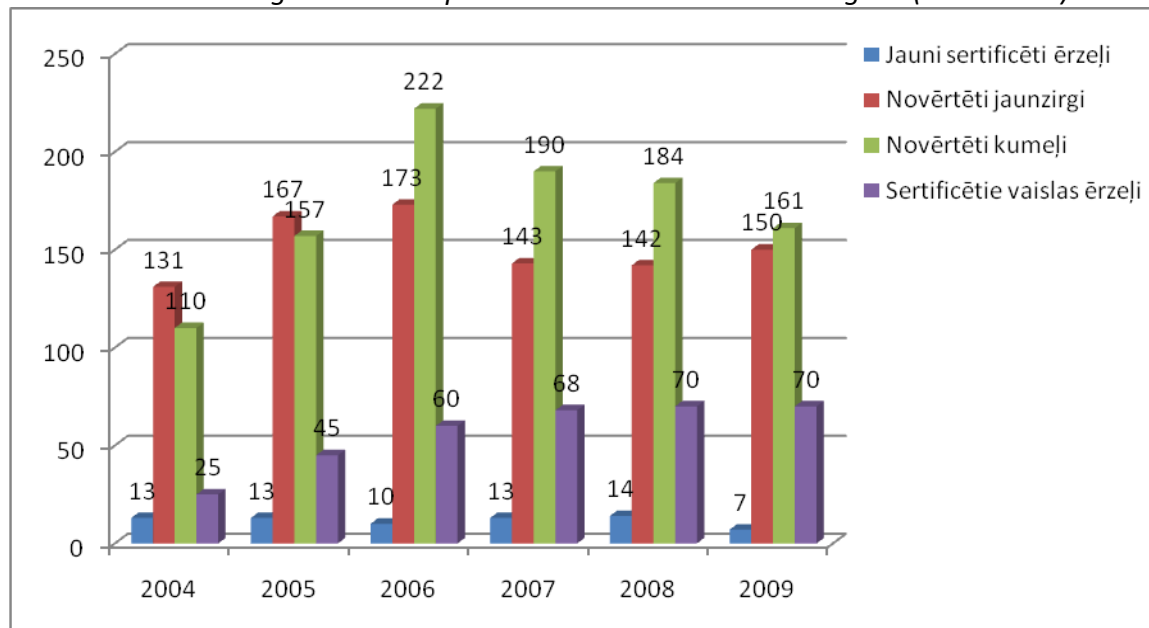
Latvijas zirgu šķirne iekļauta starptautiskajā aprītē, 2008.gadā iestājoties Pasaules sporta zirgu audzēšanas federācijā jeb WBFSh (www.wbfsh.com). Tas dod iespēju popularizēt Latvijas zirgu audzētāju sasniegumus pasaules mērogā.

Uzsākta centralizēta zirgu vērtēšana, kas ļauj iegūt objektīvus datus par vaislas zirgu ciltsvērtību, kā arī ļauj plašākai publikai aplūkot konkrēto ērzeļu pēcnācējus, veikt salīdzināšanu ar savu darbu.

Izstrādātas un ieviestas dzīvē papildus divas šķirnes izkopšanas programmas: zirgu grupas „Latgales rikšotājs” izkopšanas programma un Latvijas sporta poniju populācijas izkopšanas programma.

Katru gadu pārraudzības saimniecībās tiek veikta zirgu vērtēšana atbilstoši ciltsdarba programmu prasībām.

Zirgaudzēšanas pārraudzības dati 2004.- 2009.gads (LŠZAA dati)

2009.gadā LŠZAA speciālistu grupa izstrādāja Latvijas zirgu šķirnes sporta un braucamā tipa ciltsdarba programmu 2010. – 2015.gadam un jaunu zirgu vērtēšanas instrukciju.

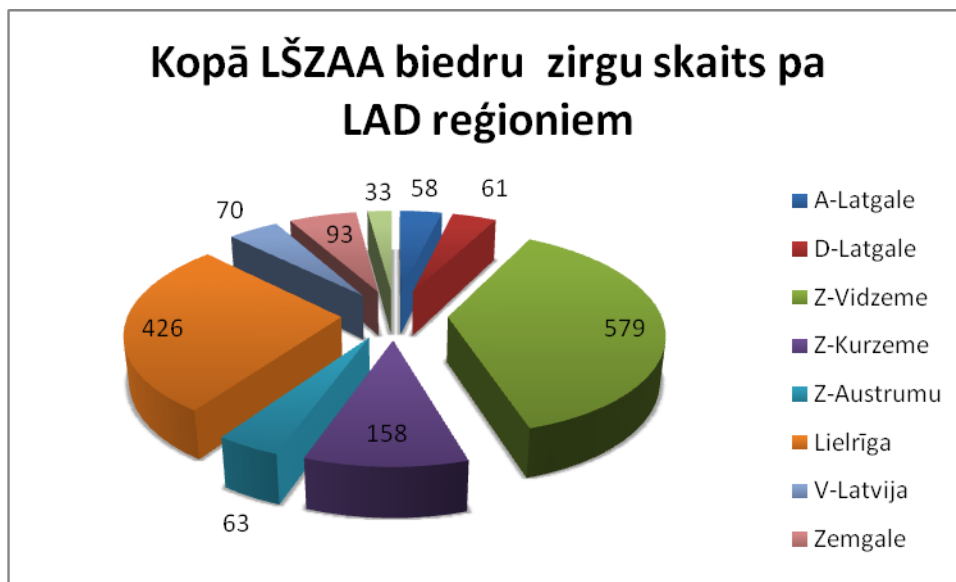
Regulāri tiek organizēti biedru un sertificēto personu kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi.

Šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecību saraksts uz 01.12.2009

Vārds, uzvārds/Saimniecība	Adrese	Ganāmpulka Nr.
SIA Skaņkalnes zirgi	Kalnameirēni, Skaņkalnes pagasts, Mazsalacas novads	LV0608798
SIA Burtnieku zirgaudzētava	J.Vintēna 13, Burtnieki, Burtnieku novads	LV0486442
z/s Ķēniņkalni	Ķēniņkalni, Liepupes pag., Salacgrīvas novads	LV0262743
z/s Porkalni	Porkalni, Sece, Jaunjelgavas novads	LV0006130
SIA RL kompānija	"Lipsti" Popes pag. Ventspils novads. LV-3614	LV0506251

Lielākie asociācijas biedri - zirgu audzētāji. (>20 zirgiem).

Īpašnieks	Zirgu skaits
SIA Burtnieku zirgaudzētava	200
Janelsiņa Iveta	90
SIA RL kompānija	39
Z/s „Mazveģi”	37
Palma Anita	33
Jurašs Reinis	27
Z/s Raipole	23
Z/s Irbītes	23
Z/s Porkalni	22
Vasiļjevs Aleksandrs	21
Liepiņa Daiga	20

2009.gada pārraudzības datu apkopojums.

1. Kumeļu vērtēšana.

Pēc 2004.-2009.gada ciltsdarba programmas nosacījumiem kumeļam vērtē četras pazīmes:

- izcelšanās;
- eksterjers, ķermeņa proporcijas;
- soļi, rikši, lēkši (tiek novērtēti ar vienu kopēju atzīmi);
- kopējais iespaids;

katru pazīmi vērtē 10 punktu sistēmā. Maksimālais iegūstamo punktu skaits ir 40 punkti;

2009.gadā novērtēto kumeļu skaits	161
Vidējais vērtējums	31.1
Zemākais vērtējums	30
Augstākais vērtējums	39

Pēc kopvērtējuma labāk novērtēto kumeļu tēvi – Centesimo HL279, Calvados 87 WE3 , Avellynus, Franks L1696, Sultans LS1591, Gastons L1657, Puaro LV012460450221.

2. Jaunzirgu darbaspēju pārbaudes.

Tās veic testēšanas rezultātā. Testēšanu veic šķirnes zirgu audzēšanas organizācijas izveidota sertificētu vērtētāju komisija trīs cilvēku sastāvā. Katrs dzīvnieks tiek novērtēts pēc viņa gaitas kvalitātes soļos, rikšos, lēkšos un lēciena tehnikā. Katru gaitu un lēciena tehniku vērtē 10 punktu sistēmā. Maksimālais iegūstamo punktu skaits sporta tipa jaunzirgiem ir 40 punkti. Braucamā tipa jaunzirgius vērtē pēc 3 rādītājiem – soļu, rikšu gaitas kvalitāte, labdabība un temperaments. Maksimāli iegūstamais punktu skaits – 30. Rikšotāju šķirņu jaunzirgius testē skrejceļā vai draivinga laukumā, pārbaudot soļu, rikšu gaitu kvalitāti, izvērtējot ātruma/laika rezultātu vai draivinga shēmas rezultātu. Maksimālais iegūstamo punktu skaits 30.

Iegūtie testēšanas rezultāti tiek apkopoti un iesniegti šķirnes zirgu audzēšanas organizācijā, kas veido datu bāzi katram šķirnes zirgam. Uz iegūto datu pamata rēķina darbaspēju indeksu un ciltsvērtības indeksu vaisliniekiem.

2009.gadā pārbaudīto jaunzirgu skaits - 186	Sporta tipa jaunzirgiem	Braucamā tipa jaunzirgiem	Rikšotāju šķirņu jaunzirgiem
Vidējais vērtējums	27.55	21.3	22.6
Zemākais vērtējums	24	17	19
Augstākais vērtējums	34	24	29.5

Pēc darbaspējām vislabāk novērtēto jaunzirgu tēvi – Aromāts HL265 (33.9 balles), Kivi LS1693 (32,5), Disputis L1539 (>31), Donnerbube II HN251 (>31), Spartacus DE431312314203 (>31).

3. Vaislas ērzeļu sagatavošana sertificēšanai un sertificēšana.

Jaunos vaislas ērzelus pārbauda vienādos apstākļos vērtējot eksterjeru un pārbaudot darbaspējas. Minimālais eksterjera vērtējums 2009.gadā bija 49 punkti pēc 7 pazīmēm. Darbaspēju minimālais vērtējums bija vismaz 28 punkti pēc 4 rādītājiem.

2009.gadā sertificēto ērzeļu skaits - 8	Eksterjers	Darbaspējas
Vidējais vērtējums	49.5	32
Zemākais vērtējums	49	31
Augstākais vērtējums	52	34

4. Pēc pēcnācēju kvalitātes pārbaudītie ērzeļi.

Iegūtie rezultāti par vaislas ērzeļu pēcnācēju darba kvalitāti tiek apkopoti un analizēti, norādot konkrētā vaislas ērzeļa novērtēto ērzelišu, ķēvišu un visu novērtēto pēcnācēju vidējo darbaspēju indeksu un vietu salīdzinājumā ar citiem vaislas ērzeļiem. Nozīmīgs vaislas ērzeļu kvalitātes rādītājs ir intervāls starp jaunzirgu labāko un sliktāko darbaspēju indeksu. Tas parāda cik viendabīga ir novērtēto pēcnācēju grupa.

Analizējot vaislas ērzeļu kvalitatīvos rādītājus attiecībā pret populācijas vidējo rādītāju, tiek noteikts vai novērtētais vaislas ērzelis ir pazīmju uzlabotājs vai pasliktinātājs.

Vaislas ērzeļu skaits 2009.gadā – 54.

Augstākais novērtējums – 61.

Zemākais – 49.

Vidējais – 52.2.

Lielākais 2009.gadā dzimušo kumeļus skaits vienam ērzelim – 12, mazākais – 1.

Lielākais 2009.gadā grūsno ķevju skaits vienam ērzelim – 16, mazākais – 3.

2009.gadā valsts atbalstu ciltsdarbam zirgkopības nozarē saņēma 132 pārraudzības saimniecības.

Īss organizācijas darbības raksturojums.

Latvijas Šķirnes zirgu audzētāju asociācija (LŠZAA) ir izveidota 2004.gada pavasarī, un tā darbojas paralēli Latvijas Zirgaudzētāju biedrībai un, tāpat kā LZB, risina visus Latvijas zirgu šķirnes ciltsdarba jautājumus. Zemkopības ministrija kā ciltsdarba organizāciju to apstiprināja 2004.g. 30.aprīlī.

Šobrīd asociācijā ir 270 biedri, no tiem 68 juridiskas personas, 202 fiziskas personas. Kopā asociācijas biedru īpašumā ir ~ 1600 šķirnes zirgi, kas sastāda ~ 25 % no kopējā Latvijas šķirnes un tai radniecīgo šķirņu zirgu skaita Latvijā (~ 6400 šķirnes zirgi).

FAKTI:

- # Asociācijas darbību plāno un vada valde, kas sastāv no 9 cilvēkiem,
- # Valdes priekšsēdētājs – LLU asociētais profesors Guntis Rozītis.
- # 270 biedri
- # 70 sertificēti ērzeļi
- # 500 vaislas ķēves
- # Katru gadu reģistrēti 250 kumeļi.

LŠZAA mērķi

Asociācija izveidota ar mērķi īstenot Latvijas šķirnes zirgu selekciju, kalpot zirgu audzētāju kopējo interešu aizstāvībai un novērst līdzšinējās nepilnības Latvijas šķirnes ciltsdarba programmas realizēšanā. Būtiskākais uzdevums ir vienotas zirgkopības attīstības sistēmas izveidošana valstī, kur katrai ar zirgkopību saistītai organizācijai – V/A LDC, LŠZAA, LZB, LJF un LLU – būtu savs darbības lauks, kas ieslēgtos kopējā sistēmā.

VALSTS CILTSGRĀMATAS UZTURĒŠANA

Latvijas zirgu šķirnes ciltsdarba programma, ko realizē asociācija, aptver visus pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu šķirnes dzīvnieku reģistrāciju, kvalitatīvu audzēšanu un novērtēšanu, veiktu izlasi, atlasī, kā arī Valsts ciltsgrāmatas kārošanu. Programmas realizācijā piedalās Valsts ar subsīdijām šķirnes zirgkopības sistēmas pilnveidošanai

ASOCIĀCIJAS REALIZĒTIE PASĀKUMI:

Latvijas šķirnes zirgu un to pēcnācēju novērtēšana un sertificēšana, zirgu pēcnācēju kvalitātes un darbaspēju vērtēšana, kritēriju izstrādāšana zirga kvalitātes un vērtības noteikšanai, ciltsdarba pakalpojumu sniegšana un zirgu darbaspēju pārbaužu, izstāžu, braukšanas sacensību organizēšana.

PAPILDUS PASĀKUMI:

- izglītojošie semināri par zirgu audzēšanu, ēdināšanu un kopšanu.
- nacionālie šovi un sacensības.

PASAULES SPORTA ZIRGU AUDZĒTĀJU FEDERĀCIJA - WBFSH

Kopš 2008.gada LŠZAA ir starptautiskās audzēšanas organizācijas WBFSH biedrs.